

Kuntien ja seutukuntien lausunnot

Pohjois-Pohjanmaan liitto, talous- ja toimintasuunnitelma 2022 - 2024, talousarvio 2022

	Näkemykset ja ehdotukset	Toimenpiteet
Maakuntahallitus 13.9.2021	EU:n vesipuidedirektiivin toimeenpano maakunnassa (s. 21), lähijunaliikenne, kuntien talouden kantokyvyn seuraaminen, EU:n arktisuus laajana kokonaisuutena (s. 16). Erityishuomio mittaristoon.	Toimivaltaisena viranomaisena ELY-keskus ohjaa ja edistää direktiivin toimeenpanoa vesienhoitosuunnitelmien kautta. Liiton rooli Iijokisopimuksen mukaisesti toteuttaa vaelluskalahanketta ja sen kärkitoimenpiteitä. /Tarkennettu suunnitelman kirjauksia lähijunaliikenteen osalta s. 23-24./ kuntien talouden kantokyvyn seuraaminen on osa strategisia painopisteitä/arktisuus lisätty s. 16.
	Näkemykset ja ehdotukset	Toimenpiteet
Yhteistyötoimikunta 11.10.2021	Esitetään, että talous- ja toimintasuunnitelmaan lisätään työn kuormittavuutta koskeva teksti. Työn kuormittavuutta voidaan vähentää joko lisäämällä henkilöstöä tai vähentämällä työtehtäviä.	Täydennys s. 33
Kunta/seutukunta	Näkemykset ja ehdotukset	Toimenpiteet
Kuusamo	Kokonaisuudessaan mahdollistava ja alueiden kasvua tukeva suunnitelma. Maakunnan kilpailukyvyyn lisäämiseksi aiotaan hyödyntää olemassa olevia ekosysteemejä, mutta olisi huomioitava myös maakuntakeskuksesta kauempana olevien alueiden kytkeytyminen niihin, sekä kannustaa sautukaupunkien verkostomaisia ratkaisuja ekosysteemien kehittämiseksi. Älykkään erikoistumisen strategia ei saa toimia poissulkevana rajoitteena rahoitushauissa. Älykkään erikoistumisen strategian lisäksi tulisi rahoitushauissa huomioida matkailustrategian, ilmastotiekartan ja elintarvikestrategian mukaiset toimet hakuperusteina. Lisäksi huolena, että bio- ja kiertotalous termejä käytetään poissulkevasti, suunnitelmassa ei mainita metsä- ja puuteollisuutta. Kansainvälisissä rahoitushauissa liitolta toivotaan aktiivista verkostojen rakentajan roolia, jotta muutkin kuin korkeakoulut pystyisivät yhä paremmin osallistumaan hakuihin. Lisäksi erityisesti toivotaan Venäjä-yhteistyön edistämiseen liittyvien toimenpiteiden aktiivisuutta (mitä Euregio Karelia -yhteistyö ja Karelia CBC -toiminta tukevat). Elintarvikealan tukemiseksi tulee kiinnittää huomiota elintarvikealan koulutuksen mahdollistamiseen. Koulutusta tulisi löytyä alueilla niillä koulutusaloilla, joiden osajille on kyseisellä alueella suurin tarve.	Temaattisten suunnitelmien keskeinen sisältö kootaan uuteen maakuntaohjelmaan, ml. ilmastotiekartta sekä elintarviketalousstrategia. Maakuntaohjelma kiteyttää maakunnan aluekehityksen tahtotilan.
Pyhäjoki	Ei kommentoitavaa. Pohjois-Pohjanmaan liitto kutsutaan Pyhäjoen valtuuston vieraaksi esittelemään liiton toimintaa, taloutta ja edunvalvontaa.	
Haapaveden-Siikalatvan seutu, Haapaveden kaupunki	Koko maakunnan tasapuolista kehittämistä ei mainittu erikseen (vaikkakin lienee itsestään selvyyys). Linjaus "kannattavan yritystoiminnan ja kilpailukyvyyn edellytykset" ja sen kohta "maakunnan muutoskykyisyyden tekeminen" vaatisi tekstiosassa perusteellisemman avaamisen. Tuottavuusselvityksen laatimiseen liittyy sama huomio. Nelostien kehittämisen kiireellisyyttä ja nopeita raideyhteyksiä on syytä korostaa jatkuvasti. Työvoiman saatavuuden parantaminen vaatii myös maakuntaliiton toimenpiteitä. Maakunnallisesti on johdettava koulutuksen suuntaamista aloille, joista maakunnassa on työvoimavajetta. Maakunnan tunnettavuus ja vetovoimaisuus liittyy sen houkuttelevuuteen työpaikkana, joten Maakunnan tunnettavuus -kärkihankkeen on tarpeellinen. Maakuntaliiton näkyvyyden lisääminen oman maakunnan sisälläkin vaatii edelleen työtä. On hyvä, että kuntien maksuosuuksia ei kasvateta. Selkeiden mittareiden asettaminen suunnitelmassa on parantunut ja tämä auttaa tavoitteiden toteutumisen seurannassa.	Ei varsinaisia muutosesityksiä. Tuottavuusselvityksen tuloksia hyödynnetään uuden maakuntaohjelman viimeistelyssä.
Kalajoki	Asiakirjat laadittu hyvin ja ammattitaidolla. Liikenneväylien kehittämisessä tulee pitää jatkuvasti esillä ja huolehtia edunvalvonnassa samalla painoarvolla sekä valtatie 8 että valtatie 4 kehittämisestä. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämisen jälkeen laadittaessa talous- ja toimintasuunnitelmaa, on hyvä tunnistaa hyvissä ajoin, että kuntien toimialasta siirtyy karkeasti noin puolet pois = kunnat eivät pysty enää osallistumaan yhtä laajasti muiden julkisten organisaatioiden rahoitukseen. Toimintaa ja taloutta tulee pystyä skaalaamaan jäljelle jäävän toiminnan mukaisesti tai vaihtoehtoisesti onnistua laajentamaan rahoituspohjaa.	Liikenneasiat huomioitu s. 23. / Hyvinvointialueiden käynnistäminen ei vähennä liiton lakisääteisiä tehtäviä.
Nivala	TTS:n tavoitteissa tärkeitä ja oikeasuuntaisia strategisia linjauksia. Nivalan kaupunki painottaa erityisesti seuraavien teemojen tärkeyttä: maakunnan fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus sekä kuntien elinvoimaisuus ja uudistuminen. Erityisen tärkeää on kuntien tukeminen sote- ja te-palveluiden uudistuksessa siten, että koko alue tulee tasapuolisesti huomioiduksi. Kuntien erot väestötiheyden ja välimatkojen suhteen tulee huomioida palveluja suunniteltaessa sekä koulutuspaikkojen määrän tulee säilyä riittävänä, ja kohdistua riittävästi aloille, joilla työvoiman tarve on suuri. Osaavan työvoiman turvaamiseksi maakunnan markkinointia tulee entisestään vahvistaa.	Huomioitu maakuntaohjelmassa.

Ylivieska	TTS:n sisältö ja tavoitteet ovat oikeasuuntaisia. Esille nostettu Ylivieska-Oulu ratayhteyden kehittäminen hyödyttää koko maakuntaa. Haasteet kuntataloudessa tekevät välttämättömäksi sen, että jäsenkuntien maksuosuudet eivät kasva.	
Pyhäjärvi	<p>Strategisten tavoitteiden mittarointiin kaivataan enemmän konkreettisia mittareita, joiden toteutumista, etenemistä tai toteutumatta jäämistä voisi arvioida objektiivisesti. Tavoitteen "Maakunnan aseman parantaminen eurooppalaisessa ja kansallisessa liikennepoliitikassa" osalta tulisi mittariin kirjata auki suunnitteluvalmiuden nostaminen selkeäksi mittariksi. Riittämätön suunnitteluvalmius on ongelma, joka pidättää TEN-T tavoitetasoon pääsemistä. Energiamurroksen huomioimista (erityisesti sähkösiirron kehittäminen) tulisi nostaa esille luonnoksessa esiintyvää enemmän. AKKE-määrärahan myöntämisessä ei tulisi tehdä rakennemuutosalueita ja kuntia hakukelvottomiksi, vaan määrärahaa tulisi kohdentaa myös elinkeinorakenteen negatiivisesta muutoksesta kärsiville alueille. Poissulkemisen perusteeksi ei tule jatkossa asettaa sitä, että kyseisille alueille on aiemmillä ohjelmakausilla luonnoksessa, vaikka alueen kunnat ja ELY ovat edistämässä asiaa parhaillaan. Lisäksi kuntayhteistyötä edistäväksi konkreettiseksi toimeksi tulisi uudelleen aktivoida kunta-asioiden yhteistyöryhmä, joka ei ole ollut aktiivinen eikä kokoontunut.</p>	<p>Energiamurros huomioitu TUULI-hankkeessa. / Liikenneasiat huomioitu s. 23. / Kunta-asioiden yhteistyöryhmän sijaan kehitetty kuntajohtajakokouskonseptia. / Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu maakunnan eri vesistöalueiden kehittämistoimenpiteisiin tarpeen mukaan. Kunkin hankkeen osalta liiton roolista päätetään erikseen.</p>
Oulun seudun kunnat (Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu ja Tyrnävä)	<p>Suunnitelmaan tulisi nostaa strategiseksi tavoitteeksi työperäisen maahanmuuton edistäminen. Myös Liminka-Oulu kaksoisraide sekä alueellisen juna- ja raideliikenteen kehittäminen tulisi näkyä suunnitelmassa. Perustettavia hyvinvointialueita ei ole huomioitu suunnitelmassa (kuntien toimintaresurssit puolittuvat vuodesta 2023 lähtien, joten tämä tulee huomioida kuntamaksuosuuksista päätettäessä). Mikäli valmistelussa oleva kaavoitus- ja rakentamislain muutos toteutuu, on syytä selvittää miten muutos näkyy maakuntakaavan tekemisen resursseissa ja pienempinä kuntamaksuosuuksina.</p>	<p>Työperäisen maahanmuuton edistäminen erityisen vahvasti mukana uudessa maakuntaohjelmassa.</p>
Oulainen	<p>Suunnitelmaan tulisi sisällyttää myös maakunnan eteläosan vesistöalueet (esim. Pyhäjoen vesistöalue). Turpeen käytön väheneminen, maatalouden muutokset, vesivoimalaitosten elinkaari, ympäristötietoisuuden lisääntyminen ja vesistöjen arvostuksen nousu puhuvat sen puolesta, että suunnitelmaa on näiltä osin ajateltava uusiksi. Liikennejärjestelmätyö -osioon on syytä lisätä, että Kantatie 86/63 on myös rekisteröitynyt yhdistykseksi ja yhdistykseen kuuluu kuntia useamman maakunnan alueelta. Kantatiellä on suuri merkitys alueen teollisuudelle ja liikennemäärät jatkuvasti kasvaneet. Väyläviraston julkaisu 12/2021 "Rataosuuden Tampere-Oulu -tarveselvitys" on painokkaammin otettava suunnitelmassa huomioon. Pyhäjoen ydinvoimalan rakentaminen alkaa todennäköisesti suunnitelmakauden aikana. Suunnitelmaan tulee lisätä vaikutusarvion tekeminen ydinvoimalan osalta koskien sekä rakentamisvaihetta että käyttövaihetta. Suunnitelmassa vähälle huomiolle jää Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Tulevalla hyvinvointialueella on tärkeä merkitys maakunnan elinvoimaisena ja kilpailukykyisenä säilymiseen. Siksi toimintasuunnitelmaan tulee sisällyttää myös keinovalikoima tai arviot mekanismeista, joilla tämän yhteisen maantieteellisen alueen kaikki toiminta perustuu yhteiseen näkemykseen ja yhteisiin tavoitteisiin.</p>	<p>Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu maakunnan eri vesistöalueiden kehittämistoimenpiteisiin tarpeen mukaan. Kunkin hankkeen osalta liiton roolista päätetään erikseen. / Ydinvoimalan osalta vaikuttavuuden tuloksia arvioidu Pohjois-Pohjanmaan resurssivirrat -hankkeessa (Pohjois-Pohjanmaan liiton julkaisu B:99). / Ohjelmaperusteisesti hyvinvointialueen strategian ja maakuntaohjelman yhteensovittaminen.</p>
Raahе	<p>Maakunnan kuntien elinvoiman, houkuttelevuuden ja yritysten kilpailukykyyn näkökulmasta on tehtävä strategisia valintoja ja toimenpiteitä, joilla varmistetaan koko maakunnan elinvoiman säilyminen. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen on alueemme kehittymisen edellytys, työllisyydenhoidon uudistuksen sujuva läpivieminen on ensiarvoisen tärkeää. Maakunnan tasapuolinen kehittäminen ja valtatie 8:n sujuvuuden ja välityskykyyn vahvistaminen on tärkeää. Lähijunaliikenne tulisi ulottaa Kemi-Oulu-Liminka-Raahе välille ja Ylivieska-Oulu pääradan kehittäminen kaksoisraiteeksi on tärkeää. Tulevassa TEN-T uudistuksessa Oulun ja Raahen satamille tulisi saada ydinverkon satamastatus. Pohjois-Pohjanmaan toimijoiden osaamisen kasvattaminen kansainvälisissä rahoitushauissa tärkeää. Tulevien vuosien aikana kuntien maksuosuuksia ei tule nostaa.</p>	<p>Liikenneasiat huomioitu s. 23./Liitto panostaa edunvalvonnassaan TEN-T kärkihankkeisiin ml. ko. satamat./ Maakunnan toimijoiden osaamista on tuettu hankkeilla, neuvontaa annetaan kv-rahoituksista mm. Kanves- ja ELMO-hankkeessa sekä Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimistosta.</p>
Pudasjärvi	<p>Suunnitelmaan on tarpeen lisätä laajempi näkökulma osallistumisesta kuntien vastuulle siirtyvien TE-palvelujen valmistelun tukemiseen, erityisesti kuntakokeilun ulkopuolella olevien kuntien näkökulman mukaan saaminen tärkeää. Pudasjärven kaupunki kiirehtii TUULI-hankkeessa tehtyjen toimenpidesuosittelujen käytäntöön saattamista, sillä nykyinen tilanne maanvuokraussopimuksista ilman toimivaa ohjausjärjestelmää on sekava ja pitää saattaa nopeasti parempaan tilaan. Esitetään, että suunnitelmaan kirjataan tavoite Oulu-Kuusamo ratayhteyden selvittämisestä. Lisäksi kaupunki haluaa, että maakuntaliiton johto käy säännöllisesti kunnissa keskustelemassa ajankohtaisista asioista.</p>	<p>Kuntien tukeminen TE-palvelu-uudistuksessa sisältyy strategiaan tavoitteisiin. / TUULI-hanke toteutuu suunnitelman mukaisesti. / Maakunnan liikennejärjestelmän tavoitteet ja kärkihankkeet on linjattu Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.</p>